SCULPTURA LENTĂ

THEODORE STURGEON

Premiul Nebula – 1970, Premiul Hugo – 1971

Cînd ea îl întîlnise, nu ştia cine este; de altfel, prea puţini îi cunoşteau identitatea. Lucra ceva sub un păr, în livada de sus. Pămîntul mirosea a vară tîrzie, a vînt şi a bronz; mirosea a bronz. Bărbatul ridică privirea şi zări fata, care avea vreo douăzeci şi cinci de ani. Chipul lui era semeţ, iar ochii aveau culoarea părului fetei, ceea ce era un lucru extraordinar, deoarece ea avea părul roşu-auriu. Fata se uită la bărbatul care părea să aibă în jur de patruzeci de ani şi ţinea în mînă un electroscop. Se simţea o intrusă.

— Oh, exclamase fata şi se păru că nu fusese chiar o prostie, deoarece el încuviinţă din cap şi rosti:

— Ţine asta un pic.

Era limpede că nu putea fi o intrusă. Îngenunche lîngă bărbat şi apucă instrumentul, ţinîndu-l aşa cum îi arătase, în vreme ce bărbatul se deplasă într-o parte şi lovi un diapazon de genunchi.

— Ce se întîmplă?

Avea o voce interesantă, genul de voce care se face remarcată şi ascultată.

Fata privi lamelele delicate, din aur, de sub geamul electroscopului.

— Se îndepărtează.

El lovi încă o dată diapazonul, şi lamelele se depărtară din nou.

— Mult?

— Cam la patruzeci şi cinci de grade.

— Bun... mai mult de atît tot nu se poate obţine.

Dintr-un buzunar al jachetei sale, vopsită în culori de camuflaj, scoase o punguliţă cu praf de cretă şi presără o grămăjoară pe pămînt.

— Acum, eu o să mă mişc. Tu, rămîi pe loc şi mă anunţi cît se depărtează lamelele.

Se deplasă în zigzag în jurul părului, lovind diapazonul, în vreme ce fata îi comunica valorile; zece grade, treizeci, cinci, douăzeci, zero. De cîte ori lamelele din aur se îndepărtau la maxim, bărbatul lăsa cîte o grămăjoară de praf de cretă. Cînd termină, copacul era înconjurat de puncte albe, alcătuind o elipsă. Individul scoase un carnet, însemnă punctele şi poziţia copa-

culuI, apoi luă electroscopul din mîinile fetei.

— Căutai ceva? o întrebă el

— Nu, răspunse fata. Adică, da.

Bărbatul putea să şi zîmbească. Deşi nu durase mult, zîmbetul fusese surprinzător pe chipul lui.

— Într-un tribunal, acesta ar fi considerat un răspuns ambiguu.

Fata privi peste coama dealului, lucind metalică în lumina tîrzie. Coama era destul de golaşă – stînci, buruieni, cîte un copac apoi, livada. Ca să ajungi pînă aici, aveai ceva de mers.

— N-a fost o întrebare simplă, încercă fata să zîmbească şi izbucni în plîns.

Îi păru rău de ceea ce făcuse şi îşi ceru scuze.

— De ce? o întrebă bărbatul

Fata se întîlnea pentru prima data cu obiceiul lui de-a pune o întrebare după alta. Era ceva neliniştitor. Aşa avea să fie întotdeauna, dacă nu chiar şi mai rău.

— În fine... nu trebuie să ai accese emoţionale în public

— **Tu** nu trebuie să le ai. Nu înţeleg de ce ai folosit persoana a doua.

— Da, nici eu nu înţeleg

— Atunci, spune adevărul. N-are nici un rost să te învîrţi în cerc cu lucruri de genul: „El va crede că eu...” şi alte chestii de-astea. Eu continui să cred ceea ce cred. Indiferent de spusele tale. Sau... pleacă şi nu mai spune nimic

Fata nu se întoarse să plece şi el continuă.

— În cazul asta, încearcă să spui adevărul. Dacă e ceva important, e simplu şi este uşor să spui ceva simplu.

— O să mor! strigă fata.

— Şi eu voi muri într-o buna zi.

— Am un chist la sîn.

— Vino în casă. Să vedem despre ce este vorba.

Fără să mai adauge ceva, bărbatul se întoarse şi porni prin livadă. Surprinsă, indignată şi plină de speranţă prostească, încercînd chiar şi un chicotit uşor uimit, fata ramase pe loc, privindu-l, dar apoi se trezi alergînd după el.

Îl ajunse la marginea de sus a livezii.

— Eşti medic?

Părea că nu îi remarca gîfîitul.

— Nu, continua el să meargă, fără să vadă că fata se oprise muşcîndu-şi

buza, iar după aceea fugise iarăşi după el.

— Trebuie să fiu nebună, rosti ea cînd i se alătură pe aleea grădinii. Vorbise pentru sine şi bărbatul îşi dăduse seama, deoarece nu-i răspunsese. Gradina era vie, cu crizanteme provocatoare şi un iaz în care fata zări fulgerarea unei perechi de imperiali cu cap roşu – **argintii,** nu aurii – cei mai mari pe care îi văzuse vreodată. Apoi... casa.

Aparţinea atît grădinii, prin terasa cu coloane, cît şi muntelui, prin pereţii de piatră (mult prea mari ca să poată fi numiţi simpli bolovani). Casa se găsea pe şi în munte, iar acoperişul era paralel cu cerul, faţada şi părţile laterale proiectîndu-se pe un perete stîncos. Uşa cu grinzi şi piroane, cu ambrazuri de cetate, era deschisă (deşi nu se zărea nimeni) iar atunci cînd se închise o făcu în deplină tăcere; o anulare a zgomotelor exterioare mult mai efectivă decît orice clinchet sau ţăcănit al vreunei încuietori. Fata rămase sprijinită cu spatele de uşă. Privindu-l cum traversa ceea ce părea a fi spaţiul central. Era o curte mică, în mijlocul căreia se găsea un atrium cu cinci pereţi din sticlă şi deschis la partea superioară. Înăuntru se afla un copac, chiparos sau ienupăr, diform şi răsucit, cu aspectul sculptural a ceea ce japonezii numesc bonsai.

— Nu vii? întrebă bărbatul deschizînd o uşă.

— Bonsaii nu cresc înalţi de cinci metri.

— Ăsta a crescut.

— De cît timp îl ai? îl întrebă fata.

Tonul din glasul lui dezvăluia că era extrem de încîntat. Este nepoliticos să-l întrebi pe proprietarul unui bonsai cît de bătrîn este copacul; este ca şi cum l-ai întreba dacă e opera lui. Sau l-a achiziţionat şi continuă munca altuia; îl ispiteşti să afirme că munca meticuloasa a unui alt om este opera lui şi e neplăcut să-i spui cuiva că l-ai pus la încercare. De aceea. „De cît timp îl ai?", este o întrebare politicoasă, extrem de curtenitoare.

— De jumătate din viaţă, îi răspunse bărbatul.

Fata privi din nou copacul. Uneori, bonsaii pot fi găsiţi, nu tocmai abandonaţi, nu tocmai uitaţi, crescînd în hîrdaie din lemn sau din tablă ruginită, prin spitale puţin celebre, nevînduţi, deoarece au forme stranii, crengi moarte din loc în loc. Sau pentru că au crescut prea încet. Aceştia sînt cei care îşi dezvoltă trunchiuri interesante, precum şi o încăpăţînare înaintea neşansei, care îi face să înflorească dacă au cel mai mic pretext de-a trăi. Copacul acela era cu mult mai bătrîn decît jumătate din anii bărbatului, poate chiar decît toţi anii lui. Privindu-l, fata se îngrozi la gîndul că focul, o familie de veveriţe, sau termitele ar fi putut ucide fru-

museţea aceea – ceva operînd în afara oricărui concept de dreptate, justiţie sau sau respect. Privi copacul. Privi bărbatul.

— Vii?

— Da, îi răspunse şi-l urmă în laborator.

— Aşează-te acolo şi relaxează-te, îi spuse bărbatul S-ar putea să dureze.

„Acolo" era un fotoliu îmbrăcat în piele, lîngă bibliotecă. Cărţile erau din toate domeniile – lucrări de referinţă în medicină şi inginerie, fizică nucleară, chimie, biologie, psihiatrie. Apoi, tenis, gimnastică, şah, jocul oriental Go şi golf. În continuare: teatru, tehnici literare, „Utilizarea englezei moderne", „Limbajul american", dicţionarele de rime Wood şi Walker, precum şi alte dicţionare şi enciclopedii. Un raft lung de biografii.

— Ai o adevărată bibliotecă.

Bărbatul îi răspunse destul de laconic; în mod evident, nu dorea să vorbească acum, pentru că era foarte ocupat. Rosti numai:

— Da. Aşa e – poate cu altă ocazie am să ţi-o arăt.

Fata rămase nedumerită, neînţelegînd ce voise să spună. Se gîndi că, pesemne, cărţile de lîngă fotoliu se aflau acolo doar pentru a-i fi la îndemînă – că adevărata bibliotecă se găsea în altă parte. Îi privi atentă.

Îi plăcea cum se mişcă: iute, hotărît, în mod vădit, ştia ce voia să facă. Folosea instalaţii pe care ea le recunoscuse: un alambic din sticlă, aparatură de dozare, o centrifugă. Existau şi doua refrigeratoare, desi unul dintre ele nu părea a fi aşa ceva: indicatorul de pe uşă arăta +21°C. Se gîndi că un refrigerator modern se adaptează perfect necesitaţii de control a mediului, chiar şi al unuia cald.

Toate acestea însă, precum şi aparatele pe care nu le recunoscuse, erau doar recuzita. Cel care merita să fie privit era bărbatul. El o fascina în asemenea măsură, încît, deşi ramase pe fotoliu un timp destul de lung, nu se simţi deloc atrasă de cărţi.

În cele din urmă, bărbatul termină ceva de fixat la un banc, învîrti cîteva întrerupătoare, luă un scăunel înalt şi veni spre ea. Se cocoţă pe scăunel, îşi aşeză călcîiele pe stinghii şi-şi lăsă braţele lungi şi bronzate pe genunchi.

— Speriată?

— Cred ca da

— Nu te sileşte nimeni să rămîi.

— La urma urmei, începu ea degajată, dar simţind cum curajul i se topea pe drum, nimic nu mai contează prea mult.

— Corect, făcu bărbatul aproape fericit. Îmi amintesc, pe cînd eram

copil, cum în blocul în care locuiam s-a dat o alarmă falsă de incendiu. Ne-am luptat ca nebunii să ieşim, iar fratele meu de zece ani s-a pomenit în stradă ţinînd în mînă un ceas deşteptător. Ceasul era vechi şi nu funcţiona – dar, din toate lucrurile pe care le-ar fi putut salva într-un astfel de moment, apucase tocmai ceasul. Niciodată nu şi-a putut explica de ce a făcut-o.

— Dar tu ai putut?

— De ce a luat tocmai ceasul, nu ştiu. Cred însă că ştiu de ce a făcut ceva evident iraţional. Vezi tu, panica este o stare specială. Ca şi frica şi fuga, sau furia şi atacul este o reacţie primitivă înaintea pericolului. Constituie una din manifestările dorinţei de supravieţuire. Caracterul ei special deriva din iraţionalitate. Ei, de ce abandonul raţiunii ar fi un mecanism de supravieţuire?

Fata se gîndi cu seriozitate. Bărbatul avea în el ceva care te obliga la o gîndire serioasă.

— Nu-mi pot imagina, rosti ea în cele din urma. Poate că, în anumite situaţii, raţiunea pur şi simplu nu lucrează.

— Ba îţi poţi imagina, iradie din nou bărbatul încîntarea aceea extraordinară. Şi ai şi făcut-o... Daca eşti în pericol şi încerci să raţionezi, dar raţiunea nu funcţionează, o abandonezi. Nu poţi spune că este anormal să abandonezi ceva ce nu funcţionează, nu? De aceea, intri în panică şi începi să acţionezi la întîmplare. Majoritatea acestor acţiuni sînt inutile; unele pot fi chiar periculoase, însă nu mai contează – eşti deja în pericol. Atunci cînd intervine factorul supravieţuire, în adîncul tău ştii că şansa de unu la un milion este mai bună decît nimic Aşa încît – iată-te aici – eşti speriată şi poţi fugi. Ceva îţi spune să fugi, dar n-o faci.

Fata încuviinţă din cap.

— Ai descoperit un chist, urmă el. Ai mers la un medic, el ţi-a făcut nişte analize şi ţi-a dat veştile proaste. Poate ai mers şi la un alt medic şi ţi-a spus acelaşi lucru. După aceea, ai citit cîte ceva şi ai aflat ce se va întîmpla în continuare – explorarea, refacerea radicală şi nesigură. Întregul proces chinuitor a ceea ce ei numesc un caz incurabil. Apoi ai şters-o. Ai făcut unele lucruri despre care speri că n-o să te întreb. Ai călătorit undeva, oriunde, şi ai ajuns în livada mea.

Desfăcu larg braţele, după aceea le readuse pe genunchi.

— Panica, rosti el. Motivul pentru care băieţaşii în pijamale stau în toiul nopţii cu un deşteptător stricat în mînă. Şi motivul existenţei şarlatanilor.

Pe bancul de lucru suna ceva. Iar bărbatul îi zîmbi iute şi-şi relua treaba, vorbind peste umăr:

— Apropo, nu sînt un şarlatan. Ca să te califici în direcţia respectivă, trebuie să te pretinzi medic. Eu nu sînt medic.

Fata îl văzu răsucind butoane, amestecînd, măsurînd şi calculînd. O întreagă orchestră de aparate evolua în jurul lui, în cor sau solo, bîzîind, fîşiind, ţăcănind şi clincănind. Fetei îi venea să rîdă, să plîngă sau să strige. Nu făcu nimic din toate astea de teama să nu-l oprească.

Cînd bărbatul se apropie iarăşi de ea, conflictul nu o mai mistuia, ci exercita tensiuni constante şi opuse; rezultatul era o stare îngrozitoare şi, zărind instrumentul din mîna lui, nu mai reuşi decît să dilate pupilele. Uitase pînă să şi răsufle.

— Da, e un ac, comentă el aproape persiflator. Un ac lung, subţire şi strălucitor. Să nu-mi spui că ţi-e frică de injecţii.

Trase de cordonul lung ce venea la seringă dinspre o cutie neagra, slăbindu-l. Şi se sui pe scăunel.

— Vrei ceva să te calmeze?

Fetei îi era teama să-i răspundă, membrana care-i conţinea eul lucid era foarte subţire şi întinsă la maximum.

— Mai bine nu, răspunse tot bărbatul, şi aşa ghiveciul asta farmaceutic e destul de complex. Însă, dacă vrei...

Ea reuşi să clatine puţin din cap şi simţi din nou un val de aprobare dinspre bărbat. Voia să-i puna o grămada de întrebări – trebuia să ştie: Ce era în seringă? De cîte tratamente avea să fie nevoie? Ce avea să simtă? Cît timp trebuia să stea şi unde? Şi oh – în primul rînd: avea să mai trăiască, avea să mai trăiască?

Bărbatul părea preocupat de răspunsul la o singura întrebare:

— În principiu, totul este construit în jurul unui izotop de potasiu. Ca să-ţi spun tot ceea ce ştiu despre el şi, în primul rînd, cum am ajuns tocmai la potasiu, aş avea nevoie de mai mult timp decît avem la dispoziţie. Ideea generală este însă următoarea: teoretic, fiecare atom este echilibrat (neglijăm excepţiile obişnuite). La fel, toate sarcinile electrice dintr-o moleculă se echilibrează: atîtea plus, atîtea minus, total zero. Eu afirm însă că echilibrul sarcinilor dintr-o celulă bolnavă nu este egal cu zero – deşi foarte apropiate. Este ca şi cum acolo, la nivelul molecular, ar exista o furtună submicroscopică, cu fulgere miniaturale, care duc la schimbarea semnelor. Interferenţa cu legăturile, statica şi cu asta, arătă el spre seringă, fac totul. Atunci cînd în legături intervine ceva – îndeosebi în mecanismul ARN, care spune: citeşte schema asta, construieşte după ea şi opreşte-te cînd eşti gata – cînd un mesaj este distorsionat, se construiesc lucruri anapoda, dez-

echilibrate, care fac ceea ce ar trebui să facă, însă nu în mod corect. Acestea sînt celule bolnave, iar mesajele transmise de ele sînt şi mai rele.

Bun. Acum, dacă furtunile acestea sînt provocate de viruşi, substanţe chimice, radiaţii, traume fizice sau chiar de anxietate – şi să nu crezi că o stare anxioasă nu o poate face – chestiunea respectivă este mai puţin importantă. Principalul este să facem în aşa fel încît furtuna să nu aibă loc. Dacă reuşim, celulele posedă ele însele destule calităţi ca să repare şi să înlocuiască ceea ce trebuie. Iar sistemele biologice nu sînt nişte mingi de ping-pong cu sarcini statice, aşteptînd ca sarcina să se scurgă, sau să se descarce printr-o legătură cu pămîntul. Ele au un fel de rezilienţă – eu o denumesc **iertare** – care le permite să preia o suprasarcină, sau o sarcină mai mică fără să se întîmple nimic rău. Perfect. Atunci, să presupunem că o îngrămădire de celule bolnave au un supliment de o sută de unităţi pozitive. Celulele din imediata lor vecinătate sînt afectate, dar nu şi straturile următoare.

Dacă aceste straturi ar putea prelua suprasarcina pozitivă, atunci ar vindeca celulele bolnave, înţelegi? Ele ar putea suporta o încărcătură suplimentară mică, sau ar transmite-o la alte celule, şi tot aşa. Cu alte cuvinte, dacă îţi umplu corpul cu un agent care poate asigura scurgerea, distribuind această suprasarcină, procesele obişnuite ale trupului ar fi libere să intervină şi să cureţe locul. Asta este ceea ce am eu aici.

Bărbatul prinse seringa între genunchi, scoase o cutiuţă din plastic dintr-un buzunar al halatului, o deschise şi luă un tampon cu alcool. Continuînd să vorbească, apucă braţul ei, încremenit de spaimă, şi tamponă pielea.

— Nu afirm nici o clipă că sarcinile nucleare din atom sînt totuna cu electricitatea statică. Sînt lucruri complet diferite. Totuşi, analogia se păstrează. Pot să-ţi dau şi un alt exemplu. Aş putea compara sarcina celulelor bolnave cu petele de grăsime, iar agentul acesta al meu cu un detergent, care le dizolvă şi le subţiază într-atît încît nu mai pot fi detectate. Ceea ce m-a condus însă la analogia cu electricitatea a fost un efect suplimentar ciudat – organismele injectate cu chestia asta capătă o încărcătură statică a naibii de mare. Este un efect secundar şi, deşi deocamdată pot formula numai ipoteze, pare să fie legat de spectrul auditiv. Diapazoane şi alte lucruri. Asta şi făceam atunci cînd ne-am întîlnit. Copacul acela era injectat. Avusese o excrescenţă de celule bolnave. Acum n-o mai are.

Îi surîse în modul său iute şi neaşteptat, ridică seringa şi o încercă. Cu cealaltă mînă cuprinse bicepsul stîng al fetei, apăsînd încet şi ferm. Coborî

acul şi-l introduse în venă cu atîta dexteritate încît fata gemu... surprinsă de absenţa durerii. Urmări atent nivelul din seringă, roti pistonul puţin, pînă cînd în fluidul incolor apăru un norişor roşu, apoi continuă să apese.

— Nu te mişca, te rog... îmi pare rău; o să dureze puţin. Trebuie să-ţi injectez o grămadă. Ştii, asta e foarte bine, reluă el discuţia asupra spectrului auditiv, pentru că, fie că efectele secundare există, fie că nu, este ceva solid. Sistemele biologice sănătoase dezvoltă un cîmp electrostatic puternic, cele bolnave unul slab sau nul. Folosind un instrument simplu şi primitiv, ca electroscopul, poţi spune dacă vreo parte a organismului are celule bolnave, cît de multe sînt şi cît de bolnave.

Schimbă cu pricepere apăsarea seringii, fără să-i mişte vîrful sau să varieze apăsarea pe piston. Începuse să fie neplăcut, o durere care se transforma în presiune.

— În caz că te întrebi ce rol are cordonul ataşat seringii (deşi pariez că nu te frămîntă lucrul ăsta şi ştii foarte bine că vorbesc numai ca să-ţi distrag atenţia!) o să-ţi spun. Nu este altceva decît o bobină prin care trece un curent alternativ de înaltă frecvenţă. Cîmpul alternativ asigură de la început neutralitatea magnetică şi electrostatică a fluidului.

Retrase brusc acul şi îi îndoi braţul încet, apăsînd un tampon.

— Cum te simţi?

Fata îşi căută atentă cuvintele.

— Ca proprietarul unei isterii adormite, care imploră să nu fie trezit.

Bărbatul rîse, emanînd un val de aprobare.

— Îmi placi. În curînd, te vei simţi atît de straniu încît n-o să mai ai timp de isterii.

Se ridică şi puse seringa într-o cutie, înfăşurînd şi cordonul. Închise generatorul de curent şi reveni, purtînd un vas larg din sticlă şi un pătrat de placaj. Puse vasul pe podea şi-l acoperi cu placajul.

— Îmi aduce aminte de ceva, vorbi fata. Cînd eram în... în liceu. Produceau fulgere artificiale cu un... stai, să-mi amintesc... în sfîrşit, avea o curea lungă peste nişte roţi cu sîrmuliţe, iar deasupra era o sferă mare din cupru.

— Generatorul Van der Graaf.

— Exact! Făceau cu el o grămadă de chestii, dar ce ţin minte în mod special este că m-au suit pe un vas acoperit cu un placaj, ca ăsta. Şi m-au încărcat de la generator însă n-am simţit nimic doar părul mi s-a zbîrlit în cap. Toţi au rîs şi cred că arătam ca o sperietoare. Spuneau că aveam patruzeci de mii de volţi.

— Bravo! Mă bucur că ţi-ai amintit aşa ceva. Totuşi, acum o să fie niţel

diferit. Aproximativ, încă vreo patruzeci de mii.

— Oh!

— Nu te teme. Atîta vreme cît eşti izolată, iar obiectele care au legătură cu pămîntul – cum sînt eu, de exemplu – stau la distanţă de tine, n-o să se întîmple nimic.

— O să foloseşti un generator ca acela?

— Nu ca acela, şi l-am folosit deja. Tu eşti generatorul.

— Eu sînt... oh!

Ridică braţul de pe rezemătoarea fotoliului şi brusc se iviră scîntei şi se simţi un miros slab de ozon.

— Da, şi chiar mai repede decît credeam. Scoală-te!

Se ridică încet, dar se trezi accelerată. Cînd corpul i se desprinsese de pe scaun, fata fusese pentru o clipă înconjurată de un păienjeniş de flăcări alb-albastre. Acelea o împinseră cu vreo jumătate de metru înainte. Realmente şocată, fusese gata să cadă.

— Stai în picioare! răcni el şi fata îşi reveni gîfîind. Bărbatul se retrase un pas: suie-te pe scîndură. Repede, acum!

Îl ascultă, lăsînd în urma ei două urme de tălpi, delimitate de scîntei. Tremura pe placaj. Părul începuse să i se ridice în mod vizibil.

— Ce se întîmplă cu mine?

— Te-ai încărcat, răspunse el jovial, dar fata nu mai izbuti să-şi păstreze degajarea.

— Ce mi se întîmplă? strigă ea din nou.

— Totul e în regulă.

Bărbatul merse la masă şi porni un generator de curent alternativ. Aparatul bîzîi înfundat în domeniul său de la unu la trei sute de cicluri. Mări intensitatea şi răsuci divizorul. Bîzîitul crescu şi o dată cu el se ridică şi părul ei roşu-auriu, tremurînd şi agitîndu-se, fiecare fir încercînd cu disperare să fugă de celelalte. Urcă frecvenţa la zece mii de cicli, apoi o coborî brusc la un aproape neauzit unsprezece; la extremităţi, părul ei cădea, dar în jur de o mie o sută, se ridica (aşa cum spusese şi fata) de maniera unei sperietori.

Reduse la un nivel mai mult sau mai puţin suportabil şi luă electroscopul. Veni spre ea zîmbind.

— Tu însăşi eşti un electroscop, ştiai? Şi un generator Van der Graaf, viu. Şi, în acelaşi timp, o sperietoare.

— Lasă-mă jos, reuşi ea să articuleze.

— Nu încă. Te rog, fii tare. Potenţialul dintre tine şi orice altceva de aici

este atît de mare încît te-ai putea descărca în orice îţi vine în preajmă. N-ai păţi mare lucru – nu este curent electric – însă ai putea suferi nişte arsuri şi un şoc nervos.

Ridică electroscopul; chiar de la distanţă şi în agitaţia în care se găsea, fata zări lamelele de aur depărtîndu-se. Bărbatul o ocoli, privind mereu electroscopul, mişcîndu-l înainte, înapoi şi în lateral. La un moment dat, merse pînă la generator şi-l mai reduse.

— Emiţi un cîmp atît de puternic încît nu pot sesiza variaţiile, îi explică el, apropiindu-se ceva mai mult.

— Nu mai pot rezista prea mult... nu mai pot, murmură fata; el n-o auzi, sau o ignoră. Deplasa electroscopul lîngă abdomenul ei, în sus, dintr-o parte în cealaltă.

— Da. Uite-l! exclamă el, apropiind instrumentul de sînul ei drept.

— Ce? scînci fata.

— Cancerul tău. Sînul drept, jos, înspre subţioară. Destul de rău, fluieră bărbatul. E malign.

Fata se clătină, apoi se prăbuşi înainte. Un întuneric bolnav se năpusti peste ea şi o atinse într-o explozie orbitoare de alb-albastru, după aceea se nărui peste ea ca o avalanşă.

Locul unde peretele se întîlneşte cu tavanul. Alt perete, alt tavan. Nu le-a mai văzut pînă acum. Nu contează. Nu-mi pasă.

Dormi.

Locul unde peretele se întîlneşte cu tavanul. Ceva în cale. Chipul lui, aproape, supt, obosit; ochii însă pătrunzători. Nu contează. Nu-mi pasă.

Dormi.

Locul unde peretele se întîlneşte cu tavanul. Puţin mai jos, lumina soarelui. Peste nişte crizanteme ruginii-aurii, într-un vas de sticlă verde-auriu. Din nou, ceva în cale: chipul lui.

— Mă poţi auzi?

Da, dar nu răspunde. Nu te mişca. Nu vorbi.

Dormi.

O cameră, un perete, o masă, un bărbat care se plimbă; o fereastră întunecată şi flori despre care ai zice că sînt vii, dar nu ştii că sînt tăiate şi mor? Ele ştiu asta?

— Cum te simţi? glasul este neliniştit.

— Mi-e sete.

Rece, iar aciditatea îi amorţeşte maxilarele. Suc de grefe. Rezemată de braţul lui, în timp ce cu mîna cealaltă ţine paharul, oh, nu, nu...

— Mulţumesc. Mulţumesc foarte..

Încearcă să te ridici, cearceaful... hainele mele!

— Iartă-mă, îi ghiceşte el gîndurile. Unele lucruri care ar trebui făcute bine n-au ieşit chiar aşa: rochia şi ciorapii. Totuşi, le-am spălat, le-am uscat şi te aşteaptă. Acolo.

Rochia de lînă maro, ciorapii şi pantofii pe scaun. El se retrage politicos, aşezînd paharul pe noptieră, lîngă o carafă.

— Ce lucruri

— Vomatul. Oliţa, răspunde bărbatul candid.

Acoperindu-se cu cearceaful ce poate ascunde trupul, dar nu şi stînjeneala:

— Iartă-mă. Am...

Clătină din cap şi imaginea lui se mişcă înainte şi înapoi.

— Ai suferit un şoc şi nu ţi-ai mai revenit.

Ezită. Era pentru prima dată că-l vedea ezitînd.

Pentru o clipă, aproape că-i citi gîndurile: „Să-i spun adevărul?’ Aşa şi făcu:

— N-ai vrut să-ţi mai revii.

— Am uitat totul.

— Părul, electroscopul. Injecţia, răspunsul electrostatic.

— Nu, rosti fata neştiind, apoi, amintindu-şi: Nu!

— Stai aşa! strigă el şi veni lîngă pat apăsîndu-şi palmele pe obrajii ei. Nu mai da înapoi. Poţi face faţă. Poţi, pentru că acum totul e în regulă, înţelegi? Nu ai nimic!

— Mi-ai spus că am cancer. Era enervată, acuzatoare. Bărbatul rîse, pur şi simplu rîse.

— Ba tu mi-ai spus că ai.

— Da, dar eu nu ştiam.

— Atunci este explicabil, făcu el uşurat. Eu n-am făcut nimic care să determine o asemenea auto-închistare de trei zile, trebuia să fi fost în interiorul tău.

— Trei zile!

Bărbatul încuviinţă şi continuă.

— Cîteodată, devin puţin cam pompos. Asta deoarece, în majoritatea

cazurilor, nu greşesc. Am mers prea departe, nu-i aşa, cînd am presupus că ai fost la un doctor şi ţi-a făcut o biopsie?

— Mi-era teama, recunoscu fata. Mama şi mătuşa au murit din aşa ceva. Iar sora mea a suferit o mastectomie radicală. Nu puteam suporta. Şi cînd mi-ai...

— Cînd ţi-am spus ce ştiai deja şi nu voiai să auzi, n-ai rezistat. Ai leşinat pe loc, ştiai? N-avea însă nici o legătură cu cei şaptezeci de mii de volţi cu care erai încărcată. Te-am prins în braţe.

Întinse mîinile şi fata se retrase instinctiv însă el rămase pe loc, arătîndu-le pînă cînd ea le privi şi zări arsurile roşii de pe antebraţe şi bicepşi, dispărînd sub mînecile scurte ale cămăşii.

— Vreo nouă zecimi m-au lovit şi pe mine, recunoscu bărbatul, dar bine că nu ţi-ai spart capul, sau altceva.

— Mulţumesc, făcu ea automat, apoi începu să plîngă. Ce-o să fac acum?

— Ce să faci? Te întorci acasă, acolo unde o fi, şi îţi reîncepi viaţa, indiferent ce înseamnă asta.

— Dar mi-ai spus.

— Cînd o să înţelegi ca eu n-am făcut altceva decît să-ţi pun un diagnostic?

— Adică... spui... l-ai vindecat?

— Vreau să spun că **tu** îl vindeci, chiar acum. Ţi-am explicat totul înainte, acum îţi aminteşti?

— Nu complet, dar îmi amintesc. Pe furiş (dar nu îndeajuns, deoarece el o zări) pipăi cu mîna sub cearceaf, căutînd tumoarea. E tot aici.

— Dacă ţi-aş fi dat cu un par în cap, rosti el cu o simplitate uşor exagerata, ai avea un cucui. Ar fi acolo şi mîine, şi poimîine. După încă o zi, ar fi mai mic, iar într-o săptămînă ar dispărea. Este acelaşi lucru.

În sfîrşit, fata pricepu.

— Un vaccin împotriva cancerului...

— Dumnezeule, se răsti el. Numai privindu-te şi-mi dau seama că iar o să ascult discursul. Nu mai am chef.

— Ce discurs? făcu ea uimită.

— Cel cu datoria mea faţă de omenire Are două direcţii şi mai multe variante. Direcţia întîi e în legătură cu datoria mea în faţa omenirii, dar în realitate se referă la faptul că am putea face ceva lovele. Direcţia a doua, pe care n-am auzit-o prea des. Se ocupă numai de răspunderea mea faţă de umanitate. Direcţia a doua neglijează scîrba cu care omenirea primeşte

lucrurile bune, cu excepţia cazurilor cînd acestea provin din surse necunoscute şi respectate. Direcţia întîi este perfect conştientă de asta, dar e foarte iscusită în găsirea unor căi de ocolire ale problemei.

— Nu... începu ea

— Variantele, o întrerupse bărbatul, sînt însoţite de lumina revelaţiei, cu sau fără religie şi/sau misticism sau sînt îngrădite de scopul etico-filozofic căutînd să mă forţeze să mă predau prin vinovăţie amestecată mai mult sau mai puţin cu compasiune.

— Voiam doar...

— Tu, o arătă el cu degetul, te-ai lipsit singură de-a deveni cea mai frumoasa exemplificare a spuselor mele. Daca presupunerile mele ar fi fost corecte şi te-ai fi dus la doctor, iar acesta ar fi diagnosticat cancer, trimiţîndu-te la un specialist şi apoi la altul, pentru o nouă consultaţie, ai fi intrat în panică, ai fi venit la mine şi te-aş fi vindecat. Te-ai fi întors după aceea la numeroşii tăi doctori, povestindu-le miracolul. Şi ştii ce ţi-ar fi răspuns? „Regenerare spontana a ţesuturilor”, asta ţi-ar fi răspuns. Şi nu numai doctorii, izbucni el brusc. Fiecare are reclama lui. Cel cu regimul alimentar ar fi indicat seminţele de grîu, sau pîine din orez macrobiotic, preotul tău ar fi căzut în genunchi privind cerul, geneticianul ar fi bătut cîmpii cu genele şi te-ar fi asigura că şi bunicii tai au avut probabil regenerări spontane fără să fi ştiut vreodată.

— Te rog! îl imploră fata, însă bărbatul continuă.

— Ştii ce sînt eu? Am două diplome de inginer, mecanic şi electric şi o diplomă în drept. Dacă ai fi destul de nebună ca să povesteşti cuiva ce s-a întîmplat aici (ceea ce sper că n-o să faci, deşi ştiu cum să mă apar), aş putea fi condamnat pentru practicarea medicinei fără diplomă, m-ai putea acuza de agresiune pentru că am înfipt un ac în tine, şi chiar de răpire, dacă ai putea dovedi ca te-am cărat din laborator şi pînă aici. Nimeni nu s-ar uita la faptul că te-am vindecat de cancer. Nu ştii cine sînt. Nu?

— Nu, nu-ţi cunosc nici măcar numele.

— Şi nici n-o să ţi-l spun. Nici eu nu-l cunosc pe al tău...

— Oh! Mă cheamă...

— Nu-mi spune! Nu-mi spune! Nu vreau să-l aud! Mă interesa doar tumoarea ta şi atît. Doream să dispăreţi, ea şi cu tine, imediat cum am terminat treaba. Ai înţeles?

— Lasă-mă să mă îmbrac rosti fata apăsat, şi plec chiar acum!

— Fără să ţii un discurs?

— Fără să ţin un discurs. Mînia i se schimbă însă în jale şi adăugă:

voiam să-ţi spun ca sînt recunoscătoare. Ar fi fost bine?

Şi furia lui se mai potolise, deoarece se apropie de pat şi se lăsă pe vine. Aplecîndu-se mai mult spre fată

— Atîta ajunge. Deşi... n-o să fii pe de-a-ntregul recunoscătoare încă zece zile, pînă trece umflătură tumorii, sau poate şase luni, un an doi, cinci, cît timp analizele au să dea rezultate negative.

Simţi atîta tristeţe înapoia cuvintelor încît se trezi căutîndu-i mîna cu care se sprijinea de pat. Bărbatul nu şi-o retrase, dar nici nu părea că o încurajează.

— De ce nu pot fi recunoscătoare acum?

— Ăsta ar fi un act de credinţă, rosti el amar. Şi aşa ceva nu mai există... dacă a existat vreodată. Se ridică şi se îndreptă spre uşă: Te rog să nu ieşi diseară. E întuneric şi nu cunoşti locurile. Ne vedem dimineaţă.

Cînd se făcu dimineaţă, uşa era deschisa. Patul era făcut şi cearceafurile împăturite erau aşezate pe un scaun, împreună cu perna şi prosopul. Fata nu mai era.

Ieşi în curticica interioară şi privi bonsaiul

Soarele dimineţii îngheţase în aur frunzele de sus ale bătrînului copac, reliefîndu-i ramurile răsucite, în tonuri de un brun-cenuşiu, cu nuanţe catifelate. Numai tovarăşul de viaţă al unui bonsai (există proprietari de bonsai, dar aceştia sînt o specie inferioară) înţelege pe de-a-ntregul relaţia dintre ei. Copacul are o personalitate proprie şi exclusivă, deoarece este o fiinţă vie. Iar fiinţele vii se schimbă mereu şi există felurite căi în care vrea să se schimbe un copac. Un om zăreşte copacul, face extrapolări şi extensii mentale ale celor văzute şi se apucă să le îndeplinească. La rîndul său, copacul va face numai ceea ce poate face un copac; va rezista, cu preţul morţii, încercării de a-l obliga să realizeze ceva ce nu poate sau într-un timp mai scurt decît are el nevoie. Formarea unui bonsai este întotdeauna un compromis şi întotdeauna o cooperare. Nici omul şi nici copacul nu pot crea singuri bonsaiul; pot acest lucru numai împreună şi trebuie să se înţeleagă unul pe celalalt. Iar pentru asta trebuie multă vreme. Îţi întipăreşti în minte bonsaiul, fiecare rămurică, unghiul fiecărei crăpături sau ramuri şi, stînd treaz noaptea sau în pauză, la o mie de kilometri depărtare, îţi aminteşti linia asta sau cealaltă şi îţi faci planuri. Cu sîrmă, apă şi lumină, cu umbrare, plantînd buruieni ce absorb apa, sau blocîndu-i accesul rădăcinilor într-o anumită direcţie. Îi explici copacului ce doreşti, iar dacă explicaţia este bine făcută şi există suficientă înţelegere, copacul va răspunde şi te

va asculta... parţial. Întotdeauna va exista o variaţie, exprimînd autorespectul: „Bine, fac ceea ce vrei, dar o fac în felul meu.” Iar pentru aceste variaţii, copacul va dori întotdeauna să prezinte o explicaţie logică şi clară şi cel mai adesea (aproape zîmbind) îi va da omului de înţeles că el ar fi evitat toate acestea, dacă înţelegerea lui ar fi fost ceva mai bună.

Este cea mai lentă sculptură din lume şi, uneori, te întrebi cine pe cine sculptează, omul sau copacul.

Rămase aşa vreo zece minute, privind revărsarea de aur peste crengi, apoi se îndreptă spre un dulăpior din lemn, scoase dinăuntru o bucată lungă de bumbac, deschise una din laturile de sticlă ale atriumului şi întinse pînza peste rădăcinile şi pămîntul dintr-o parte a trunchiului, lăsînd restul deschis pentru apă şi vînt. Poate după un timp, o lună sau două, vreo mlădiţă din ramurile superioare va înţelege aluzia şi fluxul regulat de umezeală ce urcă prin stratul cambium va renunţa la drumul acela în sus şi va fi convins să apuce pasajul orizontal. Sau poate nu. Şi atunci va fi necesar limbajul mai aspru al sîrmelor şi îndoirii. S-ar putea, însă, să aibă ceva de spus în legătură cu dreptul ramurii de-a merge în sus şi poate o va spune suficient de convingător ca să-l lămurească pe om; un dialog lent, plin de înţelesuri, şi rodnic.

— Bună dimineaţa.

— La naiba! izbucni bărbatul. Era gata să-mi muşc limba. Credeam că ai plecat.

— Aşa voiam. Fata îngenunchease în umbră, cu spatele la peretele interior şi faţa spre atrium. M-am oprit însă ca să stau puţin cu copacul.

— Şi?

— M-am gîndit mult

— La ce?

— La tine

— Ce să-ţi spun!

— Uite, rosti ea hotărîtă. N-o să mă duc la nici un doctor să-mi fac analize. Nu voiam să plec pînă nu-ţi spuneam asta şi pînă nu eram sigură că mă crezi.

— Hai înăuntru, să mîncăm ceva.

— Nu pot. Chicoti ea prosteşte. Mi-au amorţit picioarele.

Fără să ezite, o luă în braţe şi ocoli atriumul. Cu braţele după gîtul lui, ea îl întrebă:

— Mă crezi?

Bărbatul continua să meargă pînă ajunseră la dulăpiorul din lemn şi

atunci se opri, privind-o în ochi

— Te cred. Nu ştiu de ce ai luat hotărîrea asta. Dar doresc să te cred.

O aşeză pe dulăpior şi se dădu înapoi.

— Este actul de credinţă de care ai pomenit, explica ea cu gravitate. M-am gîndit că ar merita să-l ai. Măcar o dată în viaţă, ca să nu mai spui aşa ceva.

Atinse încetişor podeaua cu tălpile.

— Au! zîmbi ea forţat. Mă înţeapă şi furnică.

— Te-ai gîndit multă vreme.

— Da. Mai vrei?

— Sigur că da.

— Eşti un om furios şi înspăimîntat.

— Ia mai spune-mi despre asta, păru el încîntat.

— Nu, rosti încetişor fata, tu să-mi spui. Vorbesc foarte serios. De ce eşti furios?

— Nu sînt!

— De ce eşti atît de furios?

— Ţi-am spus că nu sînt! Deşi, zîmbi el, mă împingi într-acolo.

— Bine. De ce?

O privi lung şi cu atenţie.

— Chiar vrei să ştii?

Fata încuviinţă.

Bărbatul arătă cu mîna în jurul său.

— De unde crezi că au apărut toate astea casa, terenul, aparatura?

Ea tăcu. Aşteptînd.

— Un sistem de evacuare, urmă el, îngroşîndu-şi glasul aşa cum avea obiceiul. Un mod de-a ghida gazele arse din motoare, astfel încît să iasă rotindu-se. Particulele solide nearse intră în pereţii tobei, într-o cămaşă din vată de sticlă ce poate fi înlocuita cu alta curată după cîteva mii de kilometri. Restul gazelor sînt arse din nou de scînteia propriei bujii şi ceea ce poate arde, arde. Căldura degajata se utilizează la preîncălzirea combustibilului; restul este rotit iarăşi printr-un cartuş. Ceea ce iese în cele din urmă este, cel puţin după normele zilelor noastre destul de curat şi, datorită preîncălzirii, motorul dă o putere mai mare.

— Deci, ai făcut o grămadă de bani.

— Da, o grămada de bani, încuviinţă el. Însă nu pentru că dispozitivul s-ar folosi pentru scăderea poluării aerului. Banii i-am luat deoarece o companie producătoare de automobile a cumpărat patentul şi l-a închis

într-un seif. Nu le convenea, pentru că îi costa să-l instaleze pe maşini. Unor prieteni de-ai lor din industria rafinăriilor nu le surîdea, deoarece obţinea performanţe ridicate din combustibil brut. În sfîrşit, n-am ştiut ce să fac, dar nu voi mai repeta greşeala. Totuşi, da... sînt furios. Eram furios încă de pe cînd eram un puşti şi lucram pe un petrolier. Ne-au trimis să spălăm cloazonul cu săpun de rufe şi cîrpe, iar eu am coborît pe ţărm şi am cumpărat detergent. Cînd l-am încercat, era mai bun, mai rapid şi mai ieftin. L-am dus să i-l arăt boţmanului şi mi-a trosnit una în falcă pentru că făceam pe nebunul... în fine, era beat, însă momentul greu a fost atunci cînd fosilele din echipaj au auzit întîmplarea şi s-au aliat împotriva mea, pretextînd că eram „omul companiei" – pe o navă, ăsta este un nume de ocară. Nu puteam înţelege de ce oamenii se opun mai binelui.

Toată viaţa mea a fost aşa. Am în creier ceva care rămîne acolo. Am obiceiul să pun o întrebare după alta. De ce-i aşa şi aşa? De ce nu poate fi aşa şi aşa? Întotdeauna există o întrebare nouă despre orice lucru sau situaţie; dar, în nici un caz, nu trebuie să abandonezi atunci cînd un răspuns îţi place pentru că, întotdeauna, după el există un altul. Iar noi trăim într-o lume unde oamenii nu vor să pună următoarea întrebare!

Am fost plătit din plin pentru lucruri pe care oamenii nu vor să le folosească, şi dacă sînt tot timpul furios este numai vina mea – recunosc; pentru că nu mă pot opri să nu pun următoarea întrebare şi să dau răspunsuri. În laboratorul meu există vreo cinci-şase minunăţii pe care nu le va vedea nimeni, niciodată şi am alte cincizeci în cap. Ce poţi face însă într-o lume unde oamenii preferă să se ucidă între ei într-un deşert, deşi le-ai arătat că poate deveni verde şi înfloritor, cînd se nenorocesc, azvîrlind miliarde pentru descoperirea unor zăcăminte noi de petrol, cu toate că s-a demonstrat de nenumărate ori că combustibilii fosili ne vor ucide pe toţi?

Da, sînt furios. N-ar trebui să fiu?

Fata lăsă ecourile glasului său să se risipească în curticică, apoi afară, prin deschizătura din vîrful atriumului, şi mai aşteptă încă puţin, ca să-l lase să-şi dea seama că era cu ea, nu numai cu el şi cu furia lui. El zîmbi vinovat cînd îşi dădu seama şi fata rosti:

— Poate că, în loc să pui o întrebare corectă, pui o altă întrebare. Eu sînt de părere că oamenii care trăiesc după judecăţile şi maximele celor vechi încearcă să nu gîndească, totuşi cunosc una care merită atenţie. Sună cam aşa: Dacă pui o întrebare aşa cum trebuie, ai şi obţinut răspunsul.

Făcu o pauză, se convinse că el o urmărea atent, şi urmă:

— Adică, dacă pui mîna pe o sobă fierbinte, te poţi întreba: Cum să fac

să nu mai mă ardă mîna? Iar răspunsul este destul de limpede, nu? Dacă lumea respinge ceea ce ai de oferit, te poţi întreba dacă nu cumva răspunsul este chiar în oferta ta.

— Răspunsul este limpede, mormăi bărbatul Oamenii sînt proşti.

— Ştii foarte bine că răspunsul nu este acesta.

— Şi care este?

— Oh, asta n-o pot spune eu! Tot ce ştiu este că dacă vrei rezultate într-o problemă ce-i priveşte pe oameni, modul în care o faci este mai important decît ceea ce faci. Adică... tu ştii deja cum să obţii ceea ce vrei de la copac, nu?

— Să mă ia dracu'!

— Oamenii sînt şi ei fiinţe vii. Eu nu ştiu nici a suta parte din ceea ce faci cu bonsaiul, dar ştiu următorul lucru: Atunci cînd începi cu unul, nu-l alegi întotdeauna pe cel puternic, drept şi sănătos. Cel răsucit şi bolnav poate fi transformat însă într-o minune. Cînd o să ajungi să modelezi omenirea, gîndeşte-te la asta.

— Ce să-ţi... Nu ştiu dacă să-ţi rîd în faţă, sau să-ţi ard una!

Fata se ridică. Abia acum îşi dădu seama cît era de înaltă.

— Hai, hai. Ţi-ai dat seama că era numai o figură de stil.

— Ah, nu m-am simţit ameninţată. Dar... totuşi, este mai bine să plec.

— Ţi-e frică să pui următoarea întrebare? zise el cu şiretenie.

— Da.

— Oricum, pune-o.

— Nu!

— Atunci, o s-o fac eu în locul tău. Spuneai că sînt furios... şi înspăimîntat. Vrei să ştii de ce mi-e teamă?

— Da.

— De tine. Mă înfricoşai îngrozitor.

— Vorbeşti serios?

— Ai un mod de-a provoca onestitatea, îşi alese el cu dificultate cuvintele. O să spun ceea ce ştiu că gîndeşti: mi-e teamă de orice relaţie strînsă cu cineva. Mi-e teamă de ceea ce nu pot înţelege cu ajutorul unei şurubelniţe, al unui spectroscop sau al unui tabel de cosinusuri şi tangente.

Glasul îi păstra un ton ironic, însă mîinile îi tremurau.

— O poţi face, fie udînd o parte, şopti fata, fie expunînd-o soarelui. O tratezi ca pe o fiinţă vie, ca pe o specie, ca pe o femeie sau pe un bonsai. Dacă o laşi să fie ea însăşi, ai răbdare şi o îngrijeşti, va ajunge ceea ce doreşti tu să fie.

— Cred, articulă bărbatul, că-mi faci un fel de ofertă. De ce?

— Stînd aici majoritatea nopţii, răspunse ea, mi-am imaginat un lucru ciudat. Crezi că doi copaci bolnavi şi răsuciţi vor face vreodată un bonsai unul din celălalt?

— Cum te cheamă? o întrebă el.